

[Helga Pedersen.]

ens ved fri næring og ved bevilling. I begge tilfælde vil biograftejererne søge at finde en balance mellem det lødige, det kunstnerisk værdifulde, det kulturelle, det underholdende, det tillokkende, som falder i publikums smag, således at han kan sælge sine varer til de flest mulige personer.

Når vi har studeret biografforhold herhjemme, har vi haft opmærksomheden henvendt ikke alene på Sverige, som er blevet nævnt tidligere i dag, men også på Schweiz som et lille europæisk land, der særlig havde interesse for os. Jeg synes også, det er interessant i dag at sammenholde de oplysninger, der findes i de forskellige betænkninger. I 1932-betænkningen får vi at vide, at Schweiz havde et bevillingssystem. Jeg tvivler på, at det var rigtigt; senere hører vi i alt fald intet om det. I 1937-betænkningen fortælles det, at forholdene i Schweiz er meget betænkelige; man har fri næring, men det går derefter. En lovgivning om statsforanstaltninger er på trapperne, og, som det siges, hvis jeg må citere: „den alene kan hjælpe“. Men ifølge 1950-betænkningen er man ikke kommet et skridt videre. Det vil altså sige, at her, 12—13 år efter, har Schweiz stadig fri næring på biografvæsenets område, og man kan ikke ganske frigøre sig for det indtryk, at de penne, der har skrevet betænkningerne og udvalgt materialet dertil, har været lidt bevillingsvenlige.

Jeg skal så sige et par ord om de påståede fordele ved bevillingssystemet. Dets tilhængere har fremhævet dets nødvendighed for at sikre filmens funktion som kulturfaktor. Ved at udvælge de bedst egnede bevillingshavere skulle standarden fastholdes. Ved at sikre dem gode kår — og man erkender, at bevillingen er et monopol, der skaber fornøden økonomisk basis herfor — kunne der skabes en garanti for, at filmsvalget sker efter filmens kunstneriske og kulturelle værdi. Rent bortset fra det principielt betænkelige ved at lade staten skabe monopoler tror jeg ikke, det behøver nærmere påvisning; at filmstandarden her i landet ikke er højere end i lande med fri næring, og eksempler på, at egnede bevillingshavere ikke har formået at hævde den standard, pågældende utvivlsomt ønskede, kender vi også. Hvad den højtærede minister anførte vedrørende muligheden for at forevise skole-

film og kulturfilm, mener jeg, man kan opnå ved en passende lovgivning herom.

Så er der spørgsmålet om filmsvalgets frihed under bevillingssystemet. Jeg tror, det er så som så med denne frihed. Det er rigtigt, at loven af 1938 har tilstræbt at stille bevillingshaveren frit, men alle, der beskæftiger sig med biografforhold, ved, at denne frihed er begrænset ved filmsudlejningsvirksomhedens opbygning, dens organisation og dens praksis. Begrænsningen er noget forskellig for de forskellige kategorier af film og måske forskellig fra provinsen til hovedstaden. Det kan vi komme nærmere ind på i udvalget. Men en vis begrænsning i filmsvalget eksisterer.

Man har hævdet, at bevillingssystemet, fordi biograftejererne fik økonomisk tryghed, medførte, at befolkningen skulle kunne nyde godt af bedre og smukkere teatre. Det passer ikke i dag. Vi har eksempler på teatre, der netop ikke bliver moderniseret, fordi bevillingshaveren under det herskende system ikke vil sætte penge i foretagendet til gavn for senere uvisse efterfølgere. Vore teatre som helhed er ikke bedre eller smukkere end udlandets, selv når hensyn tages til byggesituationens indflydelse. Man har også nævnt fordelene ved, at bevillingshaveren ved valget af film frit kan skabe sit teaters selvstændige fysiognomi. Det, mener jeg, han lige så godt kan gøre under den frie næring.

Hvis vi derfor i dag skulle opbygge en biografordning på bar bund, tror jeg ikke, der kunne være tvivl om, at vi burde vælge den frie næring. Kun under frie forhold mener vi, at der vil være tilstrækkelig opfordring til kapitalejerne og til det private initiativ til at sætte ind for at skaffe gode og tidssvarende forhold i tilstrækkelig mange teatre. Vi har fjernet os fra det gamle hovedformål for filmslovgivningen: udelukkende at vise forædlende og opdragende film.

Som udviklingen er forløbet, må hovedvægten lægges på, at biografvirksomhed er et erhverv, omend med visse særtræk som følge af filmens betydning som kulturfaktor, og derfor anerkender vi filmcensurens nødvendighed og kan gå med til at opretholde særlige institutioner, der søger at højne filmsproduktionen og filmsimporten og dermed filmsudvælgelsen. Men det væsentlige er, at man lever af at levere en vare, af at